

**DIAGNOZA ROZWOJU
ZESPOŁU PLACÓWEK
RESOCJALIZACYJNO – WYCHOWAWCZYCH
W SKARŻYSKU – KAMIENNEJ**

na potrzeby projektu:

**„Wsparcie kształcenia podstawowego
w zakresie kompetencji kluczowych”**

Skarżysko -Kamienna, marzec 2020 r.

Spis treści

I.	Opis i charakterystyka Placówki	3
II.	Opis bazy lokalowej i dydaktycznej – potrzeby i kierunki rozwoju.....	4
III.	Opis wyposażenia dydaktycznego.....	5
IV.	Misja szkoły.....	6
V.	Zdiagnozowane potrzeby szkoły.....	6-23
	1. Potrzeby z zakresu doradztwa zawodowego	
	2. Potrzeby rozwijania kompetencji społecznych	
	3. Potrzeby rozwijania kompetencji cyfrowych	
	4. Potrzeby z zakresu wyposażenia pracowni komputerowej	
	5. Potrzeby rozwijania kompetencji matematycznych	
	6. Potrzeby rozwijania przedsiębiorczości, kreatywności oraz planowania i organizacji pracy	
	7. Potrzeby eliminowania zachowań agresywnych i rozwijania umiejętności społecznych	
VI.	Wnioski z przeprowadzonej diagnozy.....	24-26

Zespół Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych

w Skarżysku – Kamiennej

Diagnoza rozwoju Zespołu Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych powstała w celu zaplanowania działań zmierzających do dalszego rozwoju placówki i tym samym wzrostu efektywności pracy szkoły. Diagnoza została opracowana na podstawie analizy opinii uczniów, nauczycieli, analizy wyników badań ankietowych, dokumentacji szkolnej oraz potrzeb rynku pracy. Podczas analizy szczególną uwagę zwrócono na indywidualne potrzeby oraz możliwości psychofizyczne uczniów.

Celem diagnozy było pozyskanie informacji o brakach, stopniu ukształtowania kompetencji kluczowych i społecznych u uczniów szkoły podstawowej specjalnej.

I. Opis i charakterystyka Placówki

W skład Zespołu Placówek Resocjalizacyjno – Wychowawczych wchodzi:

- 1) Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii,
- 2) Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy.

W strukturach Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii funkcjonują:

- 1) Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 4,
- 2) Szkoła Branżowa I Stopnia Specjalna Nr 2,
- 3) Grupy wychowawcze.

4. W strukturach Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego funkcjonują:

- 1) Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 3,
- 2) Szkoła Branżowa I Stopnia Specjalna Nr 3,
- 3) Grupy wychowawcze.

Od roku szkolnego 2017/2018 w MOS i w MOW funkcjonują Szkoły Branżowe I Stopnia o profilu kucharz. Do szkół uczęszczają uczniowie z całej Polski, którzy do MOW kierowani są przez Sąd Rodzinny, natomiast do MOS na prośbę rodziców i opiekunów

prawnych. Swoje umiejętności uczniowie prezentują biorąc udział w konkursach gastronomicznych zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych.

Nauka zawodu odbywa się w trzy- letnim cyklu kształcenia. Zajęcia dydaktyczne i praktyczne odbywają się na terenie naszej placówki, a absolwenci otrzymują świadectwo ukończenia szkoły branżowej w obranym kierunku. Każdy absolwent ma możliwość przystąpienia do zewnętrznego egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe organizowanego przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łodzi .

Dzięki funduszom europejskim szkoła oferuje szereg projektów mających na celu podnoszenie kompetencji zawodowych uczniów. (Dostosowani do rynku pracy, Aktywne włączanie-aktywna integracja wychowanków MOW/MOS szansą na zatrudnienie”.

Dzięki unijnym dotacjom wzbogacona została baza dydaktyczną szkoły (tablice multimedialne, doposażenie pracowni gastronomicznych, płatne praktyki uczniów Szkoły Branżowej u pracodawcy).

II. Opis bazy lokalowej i dydaktycznej – potrzeby i kierunki rozwoju

Budynek Zespołu Placówek Resocjalizacyjno - Wychowawczych w Skarżysku- Kamiennej znajduje się na obrzeżach miasta. Zajmuje on około trzy i pół tysiąca metrów kwadratowych powierzchni. Obiekt jest trójkondygnacyjny. Wszystkie pomieszczenia są użytkowane i funkcjonują na potrzeby placówki oraz dostosowane są do potrzeb dzieci i młodzieży. W piwnicach znajduje się kuchnia oraz magazyn przeznaczony na artykuły spożywcze, warsztat wraz z magazynem na materiały budowlane, pralnia, łazienka przeznaczona dla wychowanków. Na parterze znajdują się pomieszczenia administracyjne: księgowość, sekretariat, gabinet dyrektora, biura i portiernia. Wzdłuż korytarza znajduje się stolówka wraz z zapleczem kuchennym, biblioteka wraz z czytelnią oraz pięcioma stanowiskami komputerowymi, gabinet pielęgniarki szkolnej oraz pokój chorych. Wzdłuż korytarza znajdują się klasy szkolone, gabinety psychologów i pedagogów. W części zajmowanej przez MOW zlokalizowana jest pracownia do zajęć praktycznych, gastronomicznych. Na pierwszym piętrze mieści się sala wykorzystywana do zajęć wychowania fizycznego, magazyn sprzętu sportowego oraz siłownia. W części przeznaczonej dla internatu znajdują się sypialnie wraz z łazienkami oraz depozytem. Zorganizowane zostały sale przeznaczone do nauki własnej oraz sale przystosowane do spędzania czasu wolnego. Na drugim piętrze znajdują się pomieszczenia grup wychowawczych i pokoje wychowawców. Teren wokół ośrodka jest

ogrodzony i zagospodarowany na potrzeby wychowanków. Znajdują się na nim dwa boiska szkolne: jedno większe trawiaste, drugie mniejsze asfaltowe o wymiarach do piłki ręcznej.

III. Opis wyposażenia dydaktycznego

Pomieszczenia szkoły znajdują się na parterze budynku. W części przeznaczony dla MOS znajduje się 6 pracowni przedmiotowych, w których odbywają się zajęcia lekcyjne: pracownia humanistyczna, pracownia biologiczno-chemiczno-geograficzna, pracownia językowa, pracownia matematyczna, pracownia fizyczna oraz sala katechetyczna. Wymienione wyżej pracownie posiadają niezbędne pomoce dydaktyczne do realizacji podstawy programowej tj. plansze dydaktyczne, mapy ścienna, tablice informacyjne. Wszystkie wyposażone są w ławki i krzesła dostosowane do wzrostu uczniów, większość z nich wyposażona jest w tablice suchościeralne. Dwie pracownie zostały wyposażone w tablice multimedialne sfinansowane z funduszy unijnych. Nauczyciele realizujący praktyczną naukę zawodu w zawodzie kucharz realizują swoje zajęcia w dwóch pracowniach gastronomicznych wyposażonych w podstawowy sprzęt kuchenny zgodny z wytycznymi z podstawy programowej. W części przeznaczony dla MOW znajdują się trzy pracownie do prowadzenia zajęć lekcyjnych oraz pracownia komputerowa, w której odbywają się zajęcia z informatyki dla uczniów.

Prawidłowe funkcjonowanie i organizację Zespołu Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych w Skarżysku-Kamiennej zapewnia kadra pedagogiczna, zatrudniona zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Za organizację i prawidłowe funkcjonowanie ZPRW odpowiada dyrektor, wyłoniony na drodze konkursu. Zespół kierowniczy pracuje w składzie: dyrektor, wicedyrektor ds. dydaktycznych, kierownik internatu MOS i kierownik internatu MOW. Pomoc psychologiczno-pedagogiczną zapewniają: psycholog, pedagog, socjoterapeuta i terapeuta zajęciowy. Wszyscy pracownicy pedagogiczni posiadają wykształcenie wyższe magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym. Posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe potrzebne do pracy z dziećmi i młodzieżą niedostosowaną społecznie. Kadra pedagogiczna systematycznie podnosi swoje kwalifikacje zawodowe poprzez uczestnictwo w specjalnie zorganizowanych formach doskonalenia dla nauczycieli. Nauczyciele i wychowawcy zdobywają również kolejne stopnie awansu zawodowego. Za działalność finansowo-ekonomiczną odpowiedzialni są pracownicy administracyjni, za działalność gospodarczo – porządkową odpowiedzialni są pracownicy obsługi.

IV. Misja szkoły

Misją szkoły jest kształcenie i wychowanie w duchu wartości i poczuciu odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowaniu dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultury Europy i świata, kształtowanie umiejętności nawiązywania kontaktów z rówieśnikami, także przedstawicielami innych kultur.

Wychowanie – to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży.

Szkoła zapewnia pomoc we wszechstronnym rozwoju wychowanków w wymiarze intelektualnym, psychicznym i społecznym, zapewnia pomoc psychologiczną i pedagogiczną. Misją szkoły jest uczenie wzajemnego szacunku i uczciwości jako postawy życia w społeczeństwie i w państwie, w duchu przekazu dziedzictwa kulturowego i kształtowania postaw patriotycznych, a także budowanie pozytywnego obrazu szkoły poprzez kultywowanie i tworzenie jej tradycji. Misją szkoły jest także przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych, kształtowanie postawy odpowiedzialności za siebie i innych oraz troska o bezpieczeństwo wychowanków, nauczycieli i rodziców.

V. Zdiagnozowane potrzeby szkoły:

1. Potrzeby z zakresu doradztwa zawodowego

Analiza uzyskanych wyników z przeprowadzonych badań umieszczona w wielu publikacjach ogólnie dostępnych (m.in. Czepiel A.P, *Dlaczego należy zwiększyć efektywność doradztwa zawodowego w polskich szkołach*, *Forum Obywatelskiego Rozwoju 2013*) wskazuje, że skutecznie prowadzone zajęcia z doradztwa zawodowego motywują do nauki i mogą zapobiec nieprzemyślanym decyzjom dotyczącym dalszej ścieżki edukacji i kariery, co ma ogromne znaczenie przy dzisiejszym wysokim bezrobociu wśród ludzi młodych. Dlatego konieczność wsparcia rozwoju doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach została uwzględniona w przyjętych przez Rząd RP Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Równocześnie pozostałe rządowe

strategie rozwoju wskazują na znaczny wpływ efektywnego doradztwa zawodowego na rozwój społeczno-gospodarczy. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL) wspieranie osób młodych w znalezieniu pierwszej pracy oznaczać musi wsparcie dla rozwoju doradztwa zawodowego (str. 56). Dokument Implementacyjny do SRKL zakłada również, że przygotowanie uczniów i absolwentów szkół do wyboru kierunku dalszego kształcenia lub ścieżki kariery zawodowej, w tym również do podejmowania decyzji o powrocie do nauki, wymaga intensyfikacji działań w zakresie wsparcia doradztwa edukacyjno-zawodowego świadczonego w szkołach i placówkach systemu oświaty. Ponieważ wybór ścieżki edukacyjnej ma znaczący wpływ na funkcjonowanie absolwentów na rynku pracy i w społeczeństwie obywatelskim.

Pomimo wielu przedsięwzięć podejmowanych przez nauczycieli i wychowawców nadal wśród uczniów Zespołu Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych można stwierdzić niską świadomość dotyczącą potrzeb rynku pracy i własnego rozwoju edukacyjno-zawodowego. Potwierdzają to wyniki z przeprowadzonych badań sondażowych i informacje uzyskane z rozmów z naszymi wychowankami i ich rodzicami. Ten problem również sygnalizują pracownicy na Radach Pedagogicznych. Ponadto nasza placówka nie dysponuje odpowiednimi środkami finansowymi niezbędnymi do prowadzenia profesjonalnych usług z zakresu poradnictwa zgodnych z oczekiwaniami naszych podopiecznych. Na podstawie analiz uzyskanych wyników z przeprowadzonych badań można stwierdzić, że istnieje potrzeba uwzględnienia kolejnych przedsięwzięć w ramach realizacji doradztwa zawodowego jako jednego z priorytetowych działań. Ponieważ skutecznie prowadzone zajęcia z doradztwa zawodowego motywują do nauki i mogą zapobiec nieprzemyślanym decyzjom dotyczącym dalszej ścieżki edukacji i kariery, co ma znaczenie przy dzisiejszym wysokim bezrobociu wśród ludzi młodych. Jednym z elementów podczas realizacji projektu powinna być możliwość systematycznego indywidualnego kontaktu uczniów i rodziców z doradcą zawodowym i innymi specjalistami wspomagającymi proces nabywania kompetencji i umiejętności zawodowych oraz podejmowania decyzji.

Pozyskane informacje z ewaluacji wcześniej realizowanych projektów świadczą o ich efektach nie tylko ilościowych, ale również jakościowych. Pytania zadawane uczniom na zakończenie zajęć i uzyskane odpowiedzi posłużyły wciągnięciu wniosków i refleksji, co było przydatne dla uczniów, w jaki sposób mogą wykorzystać zdobytą wiedzę i umiejętności w praktycznym działaniu. Zgromadzone informacje zwrotne okazały się bardzo użyteczne z punktu widzenia doskonalenia metod, form i warsztatu pracy doradcy zawodowego. Zgromadzona dokumentacja w osobistym portfolio ucznia to również wymierne efekty zajęć.

O konieczności podjęcia działań w zakresie realizacji kolejnych projektów wskazują odpowiedzi uczniów w przeprowadzonych badaniach sondażowych za pomocą kwestionariusza ankiet jako narzędzia badawczego, gdzie wychowankowie naszej placówki deklarowali zapotrzebowanie na tego typu zajęcia ze względu na niepewność co do wyboru swojej przyszłości zawodowej i niewiedzę o rynku pracy. Zdaniem podopiecznych systematyczne konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym pomagają w samopoznaniu. Ponieważ bardzo często młodzi ludzie mają tendencje do błędnego oceniania swoich możliwości lub mylą oczekiwania środowiska z własnymi ambicjami i pragnieniami. Podczas indywidualnych rozmów z uczniami w ramach realizacji projektu specjalista dysponuje narzędziami, które umożliwiają mu ocenę nie tylko poziomu inteligencji, czy zakresu umiejętności osobistych, ale także specyficznych cech osobowości, czy temperamentu.

Efektywność doradztwa zawodowego realizowanego w naszej placówce dotychczas oceniana była poprzez ankiety przeprowadzane wśród uczniów i na podstawie analizy uzyskanych wyników można stwierdzić duże zapotrzebowanie na takie zajęcia. Świadczy to dużym zainteresowaniem nowymi przedsięwzięciami podejmowanymi w Zespole Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych w ramach wzbogacenia oferty oddziaływań pedagogicznych. Dlatego realizacja kolejnego projektu przyczyni się do zwiększenia dostępu do wysokiej jakości usług z zakresu całonocnego doradztwa edukacyjno-zawodowego dla dzieci, młodzieży i dorosłych, do motywowania i informowania o konieczności uczenia się przez całe życie. Wpłynie również w znacznym stopniu na skuteczne poznanie siebie, swoich mocnych stron, zdolności, zainteresowań, a tym samym na dokonanie świadomych wyborów, lepszego planowania ścieżki edukacyjnej i zawodowej. Wskazane jest przede wszystkim doradztwo indywidualne, ponieważ uczniom trudno się otworzyć przed grupą, natomiast łatwiej im to przychodzi w sytuacji rozmowy indywidualnej z profesjonalnym doradcą. Ta forma wsparcia wskaże także uczniom ich silne i słabe strony oraz optymalne ścieżki rozwoju w momencie, gdy mają oni jeszcze czas na dokonanie zmian i na uzupełnienie deficytów oraz rozwój mocnych stron. Podczas realizacji projektu wskazane jest również zwrócenie uwagi na wsparcie w zakresie przygotowania niezbędnych dokumentów do podjęcia pracy zawodowej. Zasadnym jest również uwzględnienie zajęć dotyczących poznania sposobów aktywnego poszukiwania pracy oraz prezentacja i zapoznanie z Instytucjami oraz osobami, które mogą udzielić informacji w zakresie zatrudnienia na rynku pracy.

2. Potrzeby rozwijania kompetencji społecznych

Na obecnym rynku pracy coraz większą uwagę, oprócz konkretnej wiedzy i znajomości zagadnień w zakresie teoretycznym, zwraca się na kompetencje społeczne, zależy nam na wyposażeniu naszych uczniów szkoły zawodowej w kompetencje, które nie tylko zdecydowanie ułatwią im znalezienie pracy, ale również zapewnią im utrzymanie jej. Żyjemy w otoczeniu rodziny, przyjaciół, znajomych, ludzi mijanych na ulicach. Życie publiczne, zawodowe, osobiste w ogromnej mierze zależy od oddziaływania, zachowania innych osób, grup i społeczności (Aronson E., 1998). Środowiska społeczne wymagają interpersonalnych kontaktów. Opanowanie umiejętności współżycia społecznego jest istotnym warunkiem zadowolenia i satysfakcji życiowej. "Człowiek jest zwierzęciem społecznym", a więc jego poczucie szczęścia i pełni zależy od umiejętności sprawnego kontaktowania się z innymi ludźmi. Ponadto cała cywilizacja opiera się na ludzkiej zdolności do współpracy z innymi i prowadzenia wspólnych działań. Ludzie są nam niezbędni do szczęścia i spełnienia, musimy też umieć z nimi współpracować, jeśli chcemy wieść szczęśliwe i spełnione życie. Efektywne funkcjonowanie w relacjach z innymi jest, więc niezbędną umiejętnością każdego człowieka, właściwe kontakty z innymi są wręcz koniecznością dla prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie, a **kompetencje społeczne, są "wyznacznikiem efektywności funkcjonowania jednostki w rzeczywistych sytuacjach życiowych."** (Matczak A., 2001). Kompetencje społeczne stanowią podstawę prawidłowego funkcjonowania jednostki w społeczeństwie. Na poziomie umiejętności uczniów dotyczą one konstruktywnego komunikowania się, efektywnego porozumiewania się bez względu na jakiegokolwiek różnice, współpracy w grupie, podejmowania aktywności związanych z przeciwdziałaniem dyskryminacji, podejmowania trafnych decyzji, osiągania celów, rozwiązywania problemów, konfliktów, argumentowania własnych racji, tworzenia klimatu empatii i zaufania, zarządzania emocjami na poziomie zachowań itp. Kompetencje społeczne na poziomie postaw wiążą się z otwartością na współpracę, uzewnętrznieniem norm moralnych, asertywnością, akceptacją i poszanowaniem innych ludzi, a także gotowością do pokonywania uprzedzeń. Zatem kształtowanie kompetencji społecznych w szkole dotyczy tworzenia takiego środowiska uczenia się i nauczania, aby zdobycie wiedzy w tym zakresie było możliwe, aby uczniowie mogli nabywać i doskonalić umiejętności społeczne oraz kształtować postawy sprzyjające satysfakcjonującemu funkcjonowaniu

w relacjach indywidualnych, grupowych i międzyludzkich. Kompetencje społeczne badacze uznają za właściwości, które warunkują efektywność funkcjonowania jednostki (por. Argyle, 1998; Goleman, 1997; Bobrowska-Jabłońska, 2003; Borkowski, 2003; Elias i in., 1997). Badania empiryczne dowodzą, że kompetencje korelują dodatnio między innymi z dobrostanem psychicznym, ogólną satysfakcją życiową, jakością związków interpersonalnych, gotowością do udzielania pomocy innym, ale też i korzystania ze wsparcia społecznego, efektywnymi strategiami radzenia sobie ze stresem, a także szeroko rozumianym przystosowaniem i prawidłowym funkcjonowaniem społecznym. Ujemne związki stwierdzono z różnego rodzaju zaburzeniami psychicznymi, objawami somatycznymi, poczuciem osamotnienia, zachowaniami przestępczymi oraz uzależnieniami. Kompetencje społeczne to umiejętności, które przyczyniają się do skutecznej interakcji z otoczeniem. To właśnie one bardzo często warunkują to, w jakim stopniu jesteśmy w stanie przystosować się do nowych, zmieniających się warunków, jak szybko reagujemy w sytuacji trudnej, jak bardzo jesteśmy odporni na sytuacje stresowe, czy wywołujemy konflikty w grupie, czy jesteśmy osobą ugodową itp. To wszystko składa się na nasz ogólny wizerunek jako człowieka oraz ewentualnego pracownika. Dlatego kompetencje społeczne zaczynają odgrywać tak istotną rolę w procesie rekrutacji do pracy. Pracodawcy coraz częściej w swoich wymaganiach zaznaczają, że kandydat do pracy powinien te kompetencje posiadać. Często też sprawdzają je za pomocą specjalistycznych testów. Pomimo wielu przedsięwzięć podejmowanych przez nauczycieli i wychowawców wśród uczniów Zespołu Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych nadal można stwierdzić niski poziom kompetencji społecznych. Wynika to poniekąd ze specyfiki placówki, do której trafia młodzież niedostosowana społecznie, lub zagrożona niedostosowaniem. Z reguły są to młodzi ludzie zaniedbani wychowawczo, emocjonalnie, często również fizycznie, którzy nie posiadają właściwych wzorców zachowań społecznych. Są to często dzieci po trudnym dzieciństwie, po wielu dramatycznych i traumatycznych doświadczeniach, które zniekształciły obraz otaczającego świata i panujących w nim reguł pożywania społecznego. Dlatego kształtowanie kompetencji społecznych w przypadku naszych podopiecznych, jest zadaniem priorytetowym. Pomimo wielu oddziaływań prowadzonych w placówce wyniki z przeprowadzonych badań sondażowych i informacje uzyskane z rozmów z naszymi wychowankami i ich rodzicami wskazują nadal ogromne deficyty w tej materii. Problem niskiego poziomu kompetencji społecznych również sygnalizują pracownicy na Radach Pedagogicznych. Ponadto nasza placówka nie dysponuje odpowiednimi środkami finansowymi potrzebnymi do prowadzenia profesjonalnych usług z zakresu rozwijania tychże kompetencji. Na podstawie analiz

uzyskanych wyników z przeprowadzonych badań można stwierdzić, że istnieje duża potrzeba uwzględnienia kolejnych przedsięwzięć zmierzających do podnoszenia poziomu kompetencji społecznych naszych podopiecznych, jako jednego z działań priorytetowych. Pozyskane informacje z ewaluacji wcześniej realizowanych projektów, w których rozwijano kompetencje społeczne naszych podopiecznych, świadczą o ich efektach nie tylko ilościowych, ale również jakościowych. Pytania zadawane uczniom na zakończenie zajęć i uzyskane odpowiedzi posłużyły wyciągnięciu wniosków i refleksji. Zgromadzone informacje zwrotne okazały się bardzo użyteczne z punktu widzenia doskonalenia metod, form i warsztatu pracy w ramach treningu kompetencji społecznych. O konieczności podjęcia działań w zakresie realizacji kolejnych projektów wskazują odpowiedzi uczniów w przeprowadzonych badaniach sondażowych za pomocą kwestionariusza ankiet, gdzie wychowankowie naszej placówki deklarowali zapotrzebowanie na tego typu zajęcia. Zdaniem podopiecznych systematyczne konsultacje indywidualne w ramach treningu kompetencji społecznych pomagają w samopoznaniu, budowaniu i utrwalaniu swojego wizerunku, w określeniu swoich cechy charakteru, temperamentu, osobowości. W ramach treningu indywidualnego można, przy pomocy trenera odkryć wiele własnych deficytów, złych nawyków i próbować zamienić je na pozytywne. Indywidualny trening kompetencji społecznych cieszy się wielkim powodzeniem szczególnie wśród uczniów nieśmiałych, którym trudno się otworzyć przed grupą, natomiast łatwiej im to przychodzi w sytuacji rozmowy indywidualnej z profesjonalnym doradcą. Ta forma wsparcia pozwala uczniom na rozpoznanie ich mocnych i słaby strony oraz optymalnych ścieżek rozwoju. Kompetencji społecznych bardzo trudno się wyuczyć, ponieważ często są one związane z pewną wrażliwością społeczną, otwartością na drugiego człowieka, można to jednak trenować podczas zajęć grupowych, które pozwalają rozwijać zdolności komunikacyjne, zdolności negocjacyjne, empatię, asertywność. Efektywność realizowanego w naszej placówce projektu, którego część stanowił trening umiejętności społecznych oceniana była poprzez ankiety przeprowadzane wśród uczniów. Na podstawie analizy uzyskanych wyników można stwierdzić duże zapotrzebowanie na zajęcia tego typu.

Jesteśmy przekonani, że realizacja kolejnego projektu przyczyni się do znacznego wzrostu kompetencji społecznych wśród objętych programem uczniów szkoły zawodowej. Wpływanie w znacznym stopniu na skuteczne poznanie siebie, pozwoli zniwelować negatywne wzorce myślowe i będące ich konsekwencją niepożądane działania. W efekcie tych działań wychowankowie poznają siłę pozytywnego myślenia, skutecznego radzenia sobie z własnymi emocjami i emocjami innych ludzi, poznają metody skutecznego radzenia sobie ze stresem.

Działania te nauczą skutecznego komunikowania się, aktywnego słuchania, pozwolą stworzyć pozytywny obraz samego siebie, nauczą akceptacji drugiego człowieka z jego niedoskonałościami czy niepełno sprawnościami, pozwolą na rozpoznanie właściwych zachowań społecznie aprobowanych i pożądaných. Jesteśmy przekonani, iż trening kompetencji społecznych indywidualny dla wszystkich uczniów objętych w ramach projektu w wysokości 10 godzin, oraz trening grupowy w wysokości 30 godzin, wyposaży, uczniów szkoły zawodowej w pakiet kompetencji społecznych, dzięki którym będą umieli odnaleźć swoje miejsce na rynku pracy i będą umieli się na tym rynku utrzymać. Na podstawie wyników badań naukowych świadczących o znaczeniu kompetencji społecznych w szkole, można wyciągnąć wniosek, że istnieje możliwość polepszenia funkcjonowania dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie u nich kompetencji społecznych. W chwili obecnej na świecie funkcjonuje wiele programów rozwoju kompetencji społecznych (por. Knopp, 2010). Wiele z nich stworzonych zostało w odpowiedzi na zapotrzebowanie instytucji edukacyjnych i ukierunkowane jest na poprawę szeroko rozumianego funkcjonowania społecznego uczniów. Efektywność wspomnianych projektów jest argumentem przemawiającym za wprowadzaniem do polskich szkół programów, które mogłyby wspierać nabywanie kompetencji społecznych. Niestety tzw. „ruch kształcenia umiejętności społecznych” na razie jest stosunkowo mało popularny w Polsce. To dość niepokojące zjawisko, zważywszy na to, że nasze dzieci i młodzież, podobnie jak ma to miejsce w innych krajach, coraz częściej wykazują problemy związane z deficytami pewnych umiejętności społecznych. Oczywiście, kształcenie kompetencji społecznych nie może być traktowane, jako remedium na wszelkiego rodzaju współczesne problemy szkoły, jednakże wydaje się, że w systemie kształcenia oprócz dostarczania wiedzy, warto byłoby zaoferować dzieciom i młodzieży także możliwość zdobycia szeroko rozumianych umiejętności społecznych.

3. Potrzeby rozwijania kompetencji cyfrowych

Kompetencje cyfrowe to umiejętności niezbędne we współczesnym świecie. Zasadnym jest, by uczyć młodzież, jak w sposób mądry i bezpieczny korzystać z nowych technologii, czyniąc z nich użytkowników świadomych szans i możliwości, ale też zagrożeń, jakie niesie wirtualna rzeczywistość i nowoczesne narzędzia. Zdajemy sobie sprawę, że w nowoczesnym procesie dydaktycznym, technologie informatyczne uznawane są za istotne

dla rozwoju podstawowych i kluczowych kompetencji. Chcemy, aby nasi uczniowie zdobywali tzw. „cyfrową biegłość”. Pozwoli im to na zniwelowanie różnic pomiędzy nimi a rówieśnikami, umożliwi lepszy start życiowy, nauczy współpracy i odpowiedzialności, umocni wiarę we własne siły, oraz umożliwi nabycie istotnych umiejętności. Wszystko to służy zwiększeniu ich konkurencyjności na rynku pracy w przyszłości. Wydajne i skuteczne wykorzystywanie przez uczniów nowoczesnych narzędzi cyfrowych oraz komunikacyjnych jest warunkiem niezbędnym ich sukcesu w przyszłej karierze zawodowej, zatem także elementem koniecznym w nauczaniu w nowoczesnej szkole branżowej.

Młodzież ucząca się w MOW i MOS jest specyficzną grupą młodzieży. Mają oni często kilkuletnie opóźnienia szkolne, niską motywację do nauki, a sprawne korzystanie z technologii ICT nie jest ich mocną stroną. Częste zmiany szkół, miejsc pobytu, nauczycieli nie sprzyjają systematyczności w nauce. Wielu z nich jest środowiskowo zaniedbanych, pochodzi z rodzin o niskiej świadomości dotyczących edukacji swych dzieci i wymagań współczesnego świata. Do tego dochodzi brak stałego dostępu do telefonów czy komputerów, co w sposób podstawowy różni uczniów z Placówek od ich rówieśników. W naszej szkole dostęp do komputera, poza lekcją informatyki, jest formą nagrody przewidzianej jedynie dla uczniów, którzy według obowiązującego regulaminu, na nią zasłużyli. Uczniowie mają tygodniowo tylko 1 godzinę informatyki. Trudno więc wyobrazić sobie, by przy tak niewielkiej liczbie godzin możliwe byłoby zrealizowanie zaplanowanych celów. W myśl podstawy programowej z informatyki są to:

- rozumienie, analizowanie i rozwiązywanie problemów na bazie logicznego i abstrakcyjnego myślenia, myślenia algorytmicznego i sposobów reprezentowania informacji.
- programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera oraz innych urządzeń cyfrowych.
- posługiwanie się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi, w tym: znajomość zasad działania urządzeń cyfrowych i sieci komputerowych oraz wykonywanie obliczeń i programów.
- przestrzeganie prawa i zasad bezpieczeństwa.
- respektowanie prywatności informacji i ochrony danych, praw własności intelektualnej, etykiety w komunikacji i norm współżycia społecznego; ocena zagrożeń związanych z technologią i ich uwzględnienie dla bezpieczeństwa swojego i innych.

W ZPR-W w Skarżysku- Kamiennej przeprowadzono badania mające dać odpowiedź na pytanie jak uczniowie i nauczyciele oceniają efektywność zajęć z informatyki. Okazuje się , iż obie grupy są zgodne co do tego, że istnieje zapotrzebowanie na innowacyjne zajęcia rozwijające indywidualne umiejętności z zakresu kompetencji cyfrowych, w tym z uwzględnieniem bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni.

Uczniowie skarżyli się na brak dodatkowych pomocy edukacyjnych w domu, ograniczony dostęp do Internetu i sprzętu. Obie grupy stwierdziły, że zbyt mała jest liczba godzin informatyki, a w niektórych klasach nie ma możliwości, by respektowana była zasada:

1 komputer-1 uczeń, z uwagi na niewystarczającą liczbę komputerów.

Nauczyciele wskazywali na to, że uczniowie posiadają wybiórczą wiedzę informatyczną nastawioną na zabawę, kontakty towarzyskie, a nie zdobywanie informacji i edukację. Uczniowie nie dbają o bezpieczeństwo w sieci i swój wizerunek, nie mają umiejętności uczenia się, brak im konsekwencji i wytrwałości. Nasi wychowankowie mają braki w świadomości własnego procesu uczenia się i potrzeb w tym zakresie oraz problem z zarządzaniem czasem i informacjami.

Analiza problemów, z jakimi zetknęła się w swym życiu młodzież umieszczona w placówce o charakterze resocjalizacyjnym, wykazała, iż mają oni ogromne trudności z oceną zagrożeń związanych z technologią, dbaniem o bezpieczeństwo swoje i innych, a zwłaszcza z poszanowaniem cudzej prywatności. Miało to nawet swe konsekwencje prawne.

Analiza ewaluacji projektu z zakresu rozwijania kompetencji cyfrowych, którym objęci byli uczniowie w roku szkolnym 2016/179, obecnie już absolwenci naszej Placówki, wykazała dużą skuteczność prowadzonych działań w tym zakresie. U uczniów objętych projektem nastąpił znaczny przyrost wiedzy i umiejętności wykorzystania komputera w różnych dziedzinach życia.

Wyniki przeprowadzonych badań zdają się potwierdzać, iż rozwiązaniem powyższych problemów byłoby indywidualne zajęcia z informatyki.

Zasadność daleko idącej indywidualizacji pracy podczas zajęć wynika ze specyficznych trudności z jakimi borykają się nasi uczniowie. W warunkach szkolnych realizują oni podstawę programową z uwzględnieniem indywidualnych dostosowań z każdego przedmiotu, które zawarte są w IPET- ach. Nauczyciele dostosowują treści, metody i środki nauczania do indywidualnych zdolności, umiejętności i zainteresowań uczniów na zajęciach obowiązkowych i dodatkowych, wzbogacających ofertę edukacyjną szkoły. Nasi podopieczni różnią się między sobą pod względem dojrzałości, temperamentu .Wykazują też różny bagaż doświadczeń, związanych z ich środowiskiem rodzinnym, a także różny poziom motywacji

i samodzielności. Wielu z nich wstydzi się przyznać w obecności kolegów do swych braków czy ograniczeń. Stąd indywidualny charakter wyrównywania braków wydaje się być bardziej celowy. Podczas zajęć realizowane byłyby takie zadania związane z technologią ICT jak:

1. Bezpieczne posługiwanie się komputerem i jego oprogramowaniem; świadomość zagrożeń i ograniczeń związanych z korzystaniem z komputera i Internetu.
2. Komunikowanie się za pomocą komputera i technologii informacyjno- -komunikacyjnych.
3. Wyszukiwanie i wykorzystywanie informacji z różnych źródeł; opracowywanie za pomocą komputera rysunków, motywów, tekstów, animacji, prezentacji multimedialnych i danych liczbowych.
4. Rozwiązywanie problemów i podejmowanie decyzji z wykorzystaniem komputera.
5. Wykorzystywanie komputera do poszerzania wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin, a także do rozwijania zainteresowań

Zajęcia pozwolą nauczycielom na rzetelną realizację nadrzędnego celu podstawy programowej, który zakłada gruntowne przygotowanie uczniów do aktywnego, świadomego funkcjonowania we współczesnym, wciąż ulegającym różnym zmianom świecie, a także do podjęcia w przyszłości satysfakcjonującej wartościowej pracy.

4. Potrzeby z zakresu wyposażenia pracowni komputerowej

Wszyscy nauczyciele sygnalizowali brak komputerów z oprogramowaniem, oraz brak nowoczesnego oprogramowania dającego uczniom możliwość nauki na najwyższym i nowoczesnym poziomie.

Aktualny stan pracowni komputerowej:

Wyposażenie pracowni jest przestarzałe (2008r.), nie pozwala na bezpieczną i stabilną pracę, zarówno z aplikacjami użytkowymi jak i w Internecie.

Stare komputery są powolne, awaryjne, podczas pracy zawieszają się, uczniowie bardzo często tracą wyniki swojej pracy.

W 2008 roku nasza szkoła otrzymała pracownię komputerową. Pracownia została zakupiona przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach realizacji projektu „Pracownie komputerowe dla szkół” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W pracowni znajdują się komputery z systemem operacyjnym MS Windows

Vista, pakietem biurowym MS Office 2007 oraz oprogramowaniem edukacyjnym. Zestawy komputerowe wyposażone są w 19-calowe panoramiczne monitory LCD.

Komputery w pracowni są podłączone do sieci komputerowej z dostępem do Internetu. W pracowni znajduje się także sieciowa drukarka laserowa i skaner. Dodatkowo pracownię wyposażono w mobilny zestaw komputerowy tzn. notebook i projektor multimedialny.

Podstawowe elementy PRACOWNI to:

Komputer serwer - szt. 1

Komputery stacje robocze - szt. 10

Komputer przenośny - szt. 1

Wideoprojektor - szt. 1

Skaner - szt. 1

Sieciowa drukarka laserowa - szt. 1

Infrastruktura sieci LAN wraz z 24 portowym przełącznikiem sieciowym

Modernizacja pracowni to: stworzenie warunków do nowoczesnej edukacji, to wyrównywanie szans edukacyjnych oraz osiąganie sukcesów w dalszym etapie kształcenia, możliwość korzystania z atrakcyjnych środków dydaktycznych, najnowszych aplikacji i rozwiązań technologicznych, możliwość organizowania innowacyjnych zajęć, zdobywania wiedzy, rozwijania zainteresowań, stworzenie ciekawej oferty zagospodarowania czasu wolnego wychowanków.

Z pracowni mogliby korzystać wszyscy wychowankowie. Oprócz zajęć lekcyjnych z informatyki odbywać mogłyby się zajęcia pozalekcyjne: koła zainteresowań i warsztaty z programowania.

Nowy sprzęt pozwoliłby na organizowanie innowacyjnych zajęć, mających na celu zdobywanie wiedzy i rozwijanie umiejętności stosowania nowoczesnych IT w rozwiązywaniu problemów z różnych dziedzin, nauki programowania, warsztatów, podczas których można rozwijać wszechstronnie zainteresowania wychowanków. Uczniowie mieliby możliwość pogłębiania wiedzy z różnych przedmiotów.

5. Potrzeby rozwijania kompetencji matematycznych

W celu stwierdzenia konieczności przeprowadzenia dodatkowych zajęć indywidualnych z matematyki przeprowadzono wywiad z dwoma nauczycielami matematyki oraz wychowawcami klas (łącznie trzech nauczycieli). Dokonano również analizy orzeczeń z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych oraz Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych. Badaniami objęto uczniów szkoły podstawowej – łącznie 35 osób.

Z przeprowadzonych badań wynika, że ze względu na obniżone możliwości intelektualne, deficyty poszczególnych funkcji, a także rozległe i nagromadzone braki w wiedzy szkolnej oraz stopień demoralizacji uczniowie wymagają specjalnej organizacji nauki, dostosowania odpowiednich form pomocy, metod pracy oraz treści programowych adekwatnie do ich rytmu, tempa oraz dynamiki rozwoju. W trakcie realizacji treści nauczania należy wyznaczać cele zgodne z możliwościami ucznia, indywidualizować polecenia i różnego typu zadania. Zdecydowana większość uczniów ma zalecone zajęcia wyrównujące zaległości z matematyki. W orzeczeniach z PPP określana jest często potrzeba realizacji wybranych zajęć edukacyjnych indywidualnie. Nauczyciele wypowiedzieli się jednoznacznie, że tylko zajęcia indywidualne pobudzają aktywność uczniów, przezwyciężają niechęć do nauki oraz korygują i wyrównują zaniedbania dydaktyczne z matematyki.

Z przeprowadzonych badań wynika potrzeba zorganizowania indywidualnych zajęć z matematyki. W ramach zajęć indywidualnych z matematyki należy zapewnić pomoc dydaktyczno-wyrównawczą ułatwiającą nadrobienia nagromadzonych braków w wiedzy szkolnej oraz lepsze zrozumienie i utrwalenia aktualnie omawianych treści, które niejednokrotnie przekraczają możliwości uczniów.

Zakres materiału na zajęcia indywidualne z matematyki

- Wykonywanie obliczeń
- Wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków

Uczniowie naszej placówki mieli w swojej przeszłości problemy z realizacją obowiązku szkolnego a co za tym idzie zaległości programowe. Zaległości te najwyraźniej były zauważalne na matematyce. W konsekwencji przekłada się to również na wyniki egzaminu zawodowego, zwłaszcza w jego części pisemnej. Analizując wyniki potwierdzające kwalifikacje zawodowe okazuje się, że uczniowie potrzebują większej ilości czasu na

oppanowanie umiejętności matematycznych koniecznych do wykonywania zadań praktycznych. Z tego powodu organizowanie zajęć dodatkowych umożliwi uczniom ogólny rozwój myślenia matematycznego w celu wykorzystywania matematyki w życiu codziennym i sprawi, że przedmiot ten stanie się funkcjonalnym narzędziem stosowanym w pracy zawodowej. Zajęcia takie pozwolą nauczycielowi skupić się na realizacji nadrzędnego celu podstawy programowej dla zasadniczej szkoły zawodowej, który zakłada gruntowne przygotowanie uczniów do aktywnego, świadomego funkcjonowania we współczesnym, wciąż ulegającym różnym zmianom świecie, a także do podjęcia satysfakcjonującej wartościowej pracy. Zajęcia będą dotyczyły rozwiązywania zadań o treści związanej ze środowiskiem ucznia, pokazywania związków życia codziennego z matematyką, stosowanie matematyki w sytuacjach praktycznych, kształtowanie umiejętności krytycznego myślenia. Aby umożliwić uczniom rozwijanie umiejętności matematycznych zawartych w standardach egzaminacyjnych należy szczególną uwagę zwrócić na:

- a) Zagadnienia dotyczące przeliczania jednostek miar poprzez ćwiczenie na konkretnych zadaniach.
- b) Wdrażanie do poprawnego posługiwania się językiem matematycznym, czyli stosowanie symboli matematycznych.
- c) Wykorzystanie kalkulatora w obliczeniach a ponadto przy obliczeniach praktycznych podać rozsądne zaokrąglenia obliczonych wielkości.
- d) Właściwa interpretacja wykresów, rysunków, szkiców, tabel i diagramów.
- e) Nauka wykorzystywania przez uczniów różnych źródeł informacji.
- f) Rozwijanie umiejętności czytania ze zrozumieniem tekstu matematycznego. Przygotowanie do korzystania z tekstów dotyczących dziedzin wiedzy kulinarnej oraz tekstów użytkowych – tabel, wykresów, rysunków czy diagramów.
- g) Rozwijanie pamięci oraz umiejętności myślenia abstrakcyjnego i logicznego rozumowania, oraz nawyku krytycznego analizowania informacji.
- h) Wyrabianie systematyczności, dokładności, staranności, pracowitości, jako cech niezbędnych w pracy zawodowej.

W odniesieniu do uczniów naszej placówki - treści programowe oraz niewielka ilość godzin matematyki uniemożliwiają pełną realizację powyższych zagadnień w stopniu umożliwiającym rozwijanie umiejętności matematycznych zawartych w standardach wymagań egzaminacyjnych.

Poprawę jakości kształcenia chcemy również uzyskać poprzez zastosowanie na lekcjach kalkulatorów oraz wykorzystywanie kart ćwiczeń. Zastosowanie kart ćwiczeń

pozwole nabudowywać wiedzy na już posiadaną, aby w ten sposób wzmocnić zaangażowanie uczniów i budzić ich aktywność. Wykorzystanie kalkulatora w obliczeniach ułatwi uczniom rozwijanie umiejętności matematycznych zawartych w standardach egzaminacyjnych.

6. Potrzeby rozwijania przedsiębiorczości, kreatywności oraz planowania i organizacji pracy

Zmieniająca się rzeczywistość społeczna i ekonomiczna, rosnące wymagania wobec absolwentów szkół stawiają przed nauczycielami nowe wymagania. Zgodnie z „Podstawą programową kształcenia ogólnego” (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r.) oraz zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych szkoła powinna przygotować ucznia do roli aktywnego człowieka, który potrafi wytyczać sobie cele życiowe i dążyć do ich realizacji.

Potrzeba zwiększenia potencjału obywateli w zakresie przedsiębiorczości zaakcentowana jest także w inicjatywach przewodnich strategii „Europa 2020” na rzecz zrównoważonego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Zwiększenie kreatywności na wszystkich poziomach kształcenia jest ponadto długoterminowym celem strategicznych ram współpracy europejskiej „Kształcenie i szkolenie 2020”. Unia Europejska promuje przedsiębiorczość jako kluczowy czynnik konkurencyjności, a także uwypukla znaczenie przedsiębiorczości poprzez wspieranie zaradnego, aktywnego i pomysłowego sposobu myślenia i umiejętności związanych z przedsiębiorczością.

Przedsiębiorczość jest jedną z ośmiu kluczowych kompetencji niezbędnych człowiekowi do samorealizacji oraz integracji społecznej. Przedsiębiorczość to także chęć i zdolność do podejmowania różnych zadań zwłaszcza w dziedzinie przemysłu i handlu. Zatem przedsiębiorczość to pewien sposób działania i myślenia, coś, co możemy nabyć w procesie nauki i wychowania lub odkryć poprzez aktywność.

Pomimo wielu przedsięwzięć podejmowanych przez nauczycieli i wychowawców nadal wśród uczniów Zespołu Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych w Skarżysku-Kamiennej stwierdza się niską świadomość dotyczącą potrzeb rynku pracy i własnego rozwoju edukacyjno-zawodowego. Potwierdzają to wyniki z przeprowadzonych badań

sondażowych i informacje zwrotne od naszych wychowanków. Problem ten sygnalizują również nauczyciele. Ponadto nasza placówka nie dysponuje odpowiednimi środkami finansowymi potrzebnymi do prowadzenia profesjonalnych zajęć z zakresu przedsiębiorczości i kreatywności zgodnych z oczekiwaniami naszych podopiecznych. Na podstawie analiz uzyskanych wyników z przeprowadzonych badań (15 uczniów) można stwierdzić, że istnieje potrzeba uwzględnienia kolejnych przedsięwzięć w ramach realizacji w/w projektu jako jednego z priorytetowych działań.

Biorąc także pod uwagę środowisko, w którym żyją nasi uczniowie, trudne warunki na rynku pracy, dużą skalę bezrobocia, niską wiedzę praktyczną w dziedzinie ekonomii i problem ze znalezieniem dobrze płatnej pracy, chcemy zająć się problemami związanymi z ich przyszłością. Proponujemy uczestnikom projektu zajęcia, które pozwolą im poznać swoje cechy charakteru, słabe i mocne strony, opracować dalszą drogę edukacyjną ze wskazaniem na kierunki ekonomiczne. Im wcześniej młodzi ludzie zaczną poważnie rozpatrywać różne aspekty życia dorosłego, tym łatwiej odnajdą się nim.

Skutecznie prowadzone zajęcia motywują do nauki i mogą zapobiec nieprzemyślanym decyzjom dotyczącym dalszej ścieżki edukacji i kariery, co ma znaczenie przy dzisiejszym wysokim bezrobociu wśród ludzi młodych.

Podczas spotkań organizowanych w ramach tego przedsięwzięcia będziemy rozwijać w naszych wychowankach wrodzone predyspozycje - umiejętność kreatywnego myślenia, twórczego podejścia do problemów i poszukiwania innowacyjnych rozwiązań, które stanowią obecnie o sukcesie jednostki. Coraz częściej oprócz fachowej wiedzy, poszukuje się pracowników posiadających takie umiejętności jak: samodzielność w podejmowaniu decyzji, kreatywność, pewność siebie, umiejętność pracy w zespole, pomysłowość, umiejętność organizowania sobie pracy. Przedsiębiorczość to sposób patrzenia na świat i umiejętność znalezienia w nim odpowiedniego miejsca dla siebie. To odwaga w realizacji własnych pomysłów, to z jednej strony zdolność do wykorzystania nadarzających się okazji a drugiej umiejętność przystosowania się do zmieniających się warunków.

Warsztaty z zakresu Przedsiębiorczości i Kreatywności oraz Planowania i Organizacji Pracy są propozycją przygotowania młodzieży do aktywnego udziału w życiu gospodarczym, społecznym i zawodowym. Mają na celu wykorzystanie wiedzy uczniów dotyczącej zagadnień z przedsiębiorczości w praktycznych działaniach. Uczniowie mogą prowadzić firmę, brać udział w grach czy też podejmować inne projekty o charakterze ekonomicznym. Podczas realizacji projektu szczególny nacisk jest położony na kształtowanie umiejętności oraz postaw osoby przedsiębiorczej i kreatywnej a także praktyczne zastosowanie wiedzy

dotyczącej zaradności i gospodarności. Staramy się uświadomić naszym uczniom, że od tego, co umieją, jaką wiedzą i jakimi umiejętnościami dysponują, jak potrafią radzić sobie we współczesnym świecie, zależy ich przyszłość.

Mamy świadomość potencjału tkwiącego w młodzieży, dlatego też poprzez proponowane zajęcia chcemy rozwijać bardzo ważne dziś umiejętności takie jak: kreatywność, umiejętność współpracy, myślenie twórcze, komunikatywność oraz przedsiębiorczość. Rozbudzenie i rozwijanie w uczniach ducha przedsiębiorczości sprawi, że staną się odpowiedzialnymi obywatelami i świadomymi konsumentami oraz będą potrafiły radzić sobie w życiu w każdej sytuacji i w każdych warunkach. W programie zdobywanie wiedzy łączymy z kształceniem umiejętności, a także pobudzaniem ucznia do aktywności i samodzielnego, kreatywnego myślenia. Realizując program jesteśmy otwarci na pomysły uczniów i podążamy za potrzebami zarówno grupy jak i indywidualnymi.

Nie można zapomnieć, że nasza młodzież często ma trudności z podejmowaniem decyzji – przecenia własne możliwości bądź nie wierzy w odniesienie sukcesu. Często liczy na nasze wsparcie. Dlatego zadaniem nauczycieli jest wyposażyć uczniów w wiedzę przydatną do podejmowania decyzji, kształcić elementarne umiejętności funkcjonowania w grupie, uczyć odpowiedzialności i przedsiębiorczości oraz rozwijać kreatywność ucznia. Na podstawie analizy uzyskanych wyników oraz rozmów z uczniami można stwierdzić duże zapotrzebowanie na takie zajęcia. Świadczy to o dużym zainteresowaniu nowymi przedsięwzięciami podejmowanymi w Zespole Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych w ramach wzbogacenia oferty oddziaływań pedagogicznych.

7. Potrzeby eliminowania zachowań agresywnych i rozwijania umiejętności społecznych

Każdy akt agresji ma wiele przyczyn, które tkwią zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz nastolatka. Kiedy mowa o przyczynach wewnętrznych, agresywni młodzi ludzie często prezentują cały zakres zazębiających się i wzajemnie pogarszających deficytów. Nasi wychowankowie posiadają słabo rozwinięte umiejętności intrapersonalne, interpersonalne i społeczno-poznawcze, które razem umożliwiają efektywne zachowanie prospołeczne. Wyrażana przez nich agresja stanowi odzwierciedlenie braków w umiejętnościach psychologicznych i społecznych. Młodym ludziom z deficytami umiejętności często brakuje wiedzy i zdolności do tego, żeby raczej prosić niż żądać, negocjować, poszukiwać

kompromisu lub w inny sposób reagować właściwie w obliczu konfliktu. Zamiast tego raczej sięgają do agresji fizycznej i zaspokajają swoje pragnienie natychmiastowej gratyfikacji, niż ćwiczą samokontrolę. Ulegają silnemu pobudzeniu, zdenerwowaniu i stają się agresywni. Tej młodzieży brakuje umiejętności niezbędnych do radzenia sobie z frustracją, skutecznego odpowiadania na skargi, złośliwości, polecenia lub oskarżenia innych ludzi, oraz kompetencji w innych ważnych obszarach osobistych i interpersonalnych. Ich impulsywność i nadmierne poleganie na agresywnych sposobach osiągania celów są często odzwierciedleniem braków w umiejętności kontrolowania złości. Trening Zastępowania Agresji (ART.) sprawdza się w szeroko rozumianej profilaktyce społecznej zarówno jako propozycja nauczania postaw i zachowań prospołecznych oraz jako oferta diagnostyczno - terapeutyczna zmiany zaburzonych zachowań. Program ten oddziałuje na trzy komponenty agresji: deficyty umiejętności społecznych, trudności kontroli złości, specyficzne wzory myślenia. Na podstawie informacji z ewaluacji z wcześniej realizowanych projektów, przeprowadzonych wywiadów z psychologiem, pedagogiem, nauczycielami oraz wychowawcami (łącznie 15 osób), analizy dokumentacji wychowanków (zalecenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej o potrzebie udziału wychowanków w Treningu Zastępowania Agresji), jak również przeprowadzonych wywiadów wśród wychowanków (15 podopiecznych) wynika, że potrzebą uczniów jest uczestnictwo w zajęciach, które korygują ich agresywne zachowania. Realizacja warsztatów z TZA przyczyni się do zmiany zachowań wychowanków, wpłynie na poprawę w dziedzinie umiejętności społecznych, lepszego kontrolowania złości i osiągnięcia bardziej zaawansowanych stadiów wnioskowania moralnego. Uczestnicząc w treningu umiejętności społecznych młodzież dowie się co robić, aby osiągać sukcesy społeczne. Trening kontroli złości nauczy ich czego nie robić w stanie pobudzenia emocjonalnego. Dostarczy technik identyfikowania sygnałów złości i reagowania we właściwy sposób. Wnioskowanie moralne pozwoli wychowankom rozważyć różne punkty widzenia oraz podejmować odpowiednie i dojrzałe decyzje.

Warsztaty odbywałyby się w 7 - 8 osobowych grupach. W celu uatrakcyjnienia zajęć oraz lepszego wzajemnego poznania grupy potrzebne jest doposażenie sali treningowej w radiomagnetofon z zestawem płyt z muzyką relaksacyjną, zakup gry integracyjnej - wieży Bob klocki oraz zakup gier planszowych. Zasadnym jest również uwzględnienie wyjścia z uczestnikami treningu na basen gdyż, środowisko wodne jest czynnikiem redukującym zachowania agresywne.

Potrzeby uczniów szkoły:

- potrzeba podnoszenia kompetencji kluczowych: matematyka, przyroda, biologia, informatyka,
- budowanie wiary w siebie, motywowanie się do pracy, kreowanie wizji własnej kariery zawodowej,
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i inicjatywności, podniesienie umiejętności komunikacji i współpracy grupowej;
- zwiększenie kompetencji cyfrowych wynikających z rozwoju technologii informacyjnej, potrzeba uświadamiania uczniom zagrożeń w cyberprzestrzeni oraz odpowiedzialności związanej z funkcjonowaniem w niej;

Oczekiwania uczniów:

- atrakcyjna forma zajęć dodatkowych,
- dostęp do komputerów z nowoczesnym oprogramowaniem,
- ciekawe materiały dydaktyczne, materiały szkoleniowe,
- wsparcie i motywowanie do pracy i nauki oraz pomoc w kreowaniu siebie i wizji przyszłości zawodowej

VI. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy pozwalają na określenie następujących istotnych cech grupy docelowej

1. W Zespole Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych szkoły uczniowie posiadają niewystarczające i przestarzałe bo z 2007-2008 roku wyposażenie pracowni komputerowej. Ponadto brak wyposażenia pracowni doradcy edukacyjno-zawodowego – doradca pracuje na prywatnych materiałach dydaktycznych.
W związku z powyższym odpowiedzią na zdiagnozowany problem będzie wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne w zakresie umożliwiającym realizację podstawy programowej. Doposażenie odpowiada potrzebom oraz jest zgodne z wykazem MEN. Doposażenie zgodne jest z wnioskami ze spisu inwentarza i na podstawie oceny stanu technicznego posiadanego

wyposażenia oraz rekomendowane jest przez instytucje otoczenia społeczno-gospodarczego. Dzięki zakupom środków trwałych zostanie zagwarantowana trwałość realizowanych działań również po zakończeniu projektu.

2. Uczniowie to osoby niedostosowane społecznie (orzeczenie z sądu nakazujące umieszczenie w placówce zamkniętej lub orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego), uzależnieni, zagrożeni niedostosowaniem społecznym. Uczniowie są osobami, które mają osłabione mechanizmy motywujące ich do działań konstruktywnych, do działania zgodnie z normami społecznymi itp. Nie potrafią zarządzać sobą, nie znają swoich pozytywnych zasobów, nie radzą sobie ze stresem, napięciem stąd ich zachowania często agresywne, nie posiadają umiejętności identyfikacji swoich celów itp.

Występują następujące deficyty i braki:

- bardzo zróżnicowany (dysproporcje edukacyjne) i bardzo niski poziom wiedzy uczniów z kluczowych przedmiotów takich jak język polski, matematyka, biologia, przyroda, j. angielski,
  - niski poziom kompetencji cyfrowych oraz brak umiejętności z zakresu technologii informacyjnych. Wychowankowie posiadają umiejętność korzystania z TIK ale często jest to wykorzystywane do celów przestępczych. Poziom wykorzystania technologii informatycznych do celów edukacyjnych i w przyszłości zawodowych jest bardzo niski.
  - niewystarczająca liczba warsztatów z zakresu kompetencji kluczowych będących również odpowiedzią na potrzeby uczniów,
  - duża agresja wśród chłopców i nieumiejętność radzenia z nią sobie,
  - nieświadomość wśród dziewczyn atutów z bycia kobietą,
  - brak myślenia o przyszłości, o wejściu na rynek pracy. Dla nich liczy się tylko i wyłącznie sytuacja bieżąca. Zakładowy charakter placówki również nie sprzyja integracji ze światem zewnętrznym, w poszerzeniu horyzontów myślowych przez edukację społeczną.
3. Udział uczniów w dodatkowych zajęciach zmniejszy ryzyko wykluczenia społecznego i zapobiegnie pogłębianiu się patologii społecznych. Staną się bardziej kreatywni, wzrosnie ich poczucie własnej wartości, staną się bardziej pewni siebie, nabędą umiejętności właściwego zachowania się w miejscach użyteczności publicznej.

4. W ramach zajęć indywidualnych z matematyki należy zapewnić pomoc dydaktyczno-wyrównawczą ułatwiającą nadrobienie nagromadzonych braków w wiedzy szkolnej. Należy zastosować na lekcjach kalkulatory oraz korzystać z kart ćwiczeń. Zastosowanie kart ćwiczeń pozwoli nadbudowywać wiedzę na już posiadaną, aby w ten sposób wzmacniać zaangażowanie uczniów i budzić ich aktywność. Wykorzystanie kalkulatora w obliczeniach ułatwi uczniom rozwijanie umiejętności matematycznych zawartych w standardach egzaminacyjnych.
5. W trakcie realizacji treści nauczania należy wyznaczać cele zgodne z możliwościami ucznia, zindywidualizować polecenia i różnego typu zadania.
6. Należy organizować zajęcia indywidualnie. Indywidualne zajęcia z ICT wpłyną na zniwelowanie różnic pomiędzy nimi a rówieśnikami, umożliwią lepszy start życiowy, nauczy współpracy i odpowiedzialności, umocni wiarę we własne siły, oraz umożliwi nabycie istotnych umiejętności.
7. Wydajne i skuteczne wykorzystywanie przez uczniów nowoczesnych narzędzi cyfrowych oraz komunikacyjnych jest warunkiem niezbędnym ich sukcesu w przyszłej karierze zawodowej, zatem także elementem koniecznym w nauczaniu w nowoczesnej szkole branżowej.
8. Udział w zajęciach z przedsiębiorczości i kreatywności umożliwi uczniom:
  - rozwinąć umiejętności konstruktywnego wyrażania własnych uczuć, potrzeb i zdania oraz umiejętność aktywnego słuchania.
  - przełamać nieśmiałość oraz odnaleźć się w różnych sytuacjach konfliktowych.
  - pozyskać praktyczną wiedzę na temat przedsiębiorczości, kształcić umiejętności współdziałania w grupie i stosowania zasad uczciwej konkurencji.
  - rozwinąć umiejętności komunikacyjne, poznawać swoje mocne i słabe strony oraz predyspozycje zawodowe.
  - rozbudzić świadomość własnej podmiotowości oraz przekonanie, że można samodzielnie kształtować własną przyszłość poprzez podnoszenie jakości swego działania, przekraczanie schematów i stereotypów.
9. Efekt przewidywany zajęć z zakresu TZA to:
  - poprawa funkcjonowania społecznego uczestników w grupie rówieśniczej
  - zmniejszenie poziomu agresji, lęku, impulsywności, stresu,

- nauczanie młodych ludzi samokontroli złości
- poprawa komunikacji interpersonalnej
- zwiększenie świadomości swoich zalet i mocnych stron
- stawianie realistycznych celów życiowych i umiejętne ich realizowanie

Dlatego odpowiedzią na zdiagnozowane problemy większość działań prowadzona będzie z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów.

Załącznik nr 1

Inwentarz Szkoły Podstawowej Specjalnej w Zespole Placówek Resocjalizacyjno-
Wychowawczych

Pracownia matematyczna

